

50 років президентства Б.Є. ПАТОНА

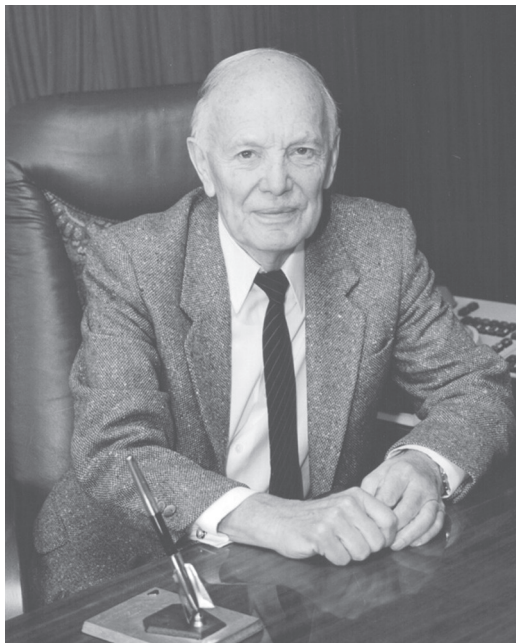
Сучасна науково-технічна революція, формування інформаційного суспільства, процеси глобалізації перетворили розум на головну рушійну силу суспільного поступу. Нині інтелектуальний капітал — це найважливіший і єдиний ресурс нації, який здатний забезпечити її майбутнє.

Розбудова економічного потенціалу України, формування громадянського суспільства, духовне зростання залежить перш за все від об'єднання зусиль інтелектуальної еліти. В цих перетвореннях величезну допомогу нашої державі повинна надати наука. Організуючою та направляючою силою успішного розвитку вітчизняної науки є її штаб — Національна академія наук України.

Півстоліття Національну академію наук України очолює **Борис Євгенович Патон** — видатний вчений, всесвітньо-відомий спеціаліст у галузі зварювання, металургії та технології металів, автор понад 400 винаходів, академік НАНУ, Заслужений діяч науки і техніки УРСР, лауреат Ленінської премії, Державних премій СРСР і України, двічі Герой Соціалістичної Праці, Герой України.

Народився Б.Є. Патон 27 листопада 1918 р. в Києві в родині професора, завідувача кафедри Київського політехнічного інституту Євгена Оскаровича Патона — талановитого вченого й інженера. Саме за ініціативою Є.О. Патона в складі Академії наук УРСР у 1934 році було створено Інститут електрозварювання, який діє й донині.

1941 року, після закінчення Київського політехнічного інституту, Б.Є. Патона направили у м. Горький на завод «Червоне Сормово», а 1942 року — перевели на роботу в Інститут електрозварювання, що знаходився тоді в м. Нижній Тагіл. З цим Інститутом він не розстається вже 70 років і до того ж, працюючи директором, очолює його

майже 60 років. Разом із вченими та науково-технічним персоналом Інституту розробляв та впроваджував принципово нові зварювальні апарати, що були використані для виготовлення озброєння, зокрема — кращого середнього танка Другої світової війни Т-34.

У 1945 р. Б.Є. Патон захистив кандидатську, 1952 — докторську дисертацію. 1951 року був обраний членом-кореспондентом, а 1958 — академіком Академії наук УРСР. В 1962 р. також став академіком АН СРСР. Загальними зборами Академії наук Української РСР 27 лютого 1962 року Борис Євгенович був обраний президентом АН УРСР.

Під керівництвом Б.Є. Патона вперше в колишньому СРСР були розроблені принципово нові технології, методи й техніка для створення виробництв із виготовлення високоякісних труб великого діаметра для будівництва потужних газотранспортних систем.

Багатогранною й успішною стала діяльність Інституту електрозварювання та його директора Б.Є. Патона в розробці принципово нових технологій, методів та технічних засобів для вирішення таких задач, як зварювання в польових умовах, на стапелях, під водою і в космосі, автоматизація й механізація

процесів наплавлювання різних матеріалів на поверхні робочих органів машин та обладнання гірничо-металургійного комплексу. Під керівництвом та за безпосередньої участі вченого вперше в світі створено системи багатofакторного управління процесами контактного зварювання оплавленням.

У 1990-ті роки Б.Є. Патон запропонував використовувати спеціальні методи зварювання живих тканин при проведенні хірургічних операцій. До нинішнього часу успішно проведено десятки тисяч таких операцій, а за розробку нового напрямку в медицині очолюваний ним творчий колектив удостоєно Державної премії України в галузі науки й техніки.

Під керівництвом Б.Є. Патона розроблені нова структура Національної академії наук України та її Статут. Завдяки йому вдалося добитись прийняття на законодавчому рівні історичних рішень за Статутом НАН України як самоврядуваної наукової організації. Його величезний досвід, світовий авторитет, талант вченого та організатора, а також унікальні особливості його особистості мають важливе стабілізуюче значення в нинішній складний для всіх час. В межах Академії створено ряд нових Інститутів, зокрема проблем ринку й економіко-екологічних досліджень, регіональних досліджень, демографії й соціальних досліджень та ін. Інститути НАНУ беруть активну участь у розробці інноваційних програм розвитку економіки України, в дослідженні її історії, культури, мови, у вирішенні багатьох технічних, соціальних та екологічних проблем.

Академік Б.Є. Патон вважає, що розумна організація науки в державі має бути заснована на 3-х китах: вибір пріоритетних напрямів, створення крупних наукових програм, проведення експертиз. Первісного значення він надає фундаментальним дослідженням, які повинна розвивати кожна академія наук. Борис Євгенович відстоює й ту позицію, що поряд із розвитком чисто

фундаментальних досліджень мають розвиватись і такі цілеспрямовані фундаментальні дослідження, які дають кінцевий практичний результат та дозволяють створювати нові технології. Такі дослідження визнані найважливішими в усьому світі, зокрема в США.

В обґрунтуванні пріоритетів важливу роль відіграють наукові прогнози. Так, наприклад, у свій час панувала думка про те, що атомна енергетика необхідна й неминуха, а реактори надзвичайно надійні. Дійсно, певний час Б.Є. Патон думав так само. Але під впливом геологів та екологів впевнено цю точку зору коректував. У листах до високопосадовців він попереджав про згубні наслідки через можливі аварії на Чорнобильській атомній електростанції та її сховищах. Тричі в трагічне літо 1986 року Борис Євгенович побував у Чорнобильській зоні, щоб перш за все самому розібратись в обставинах аварії.

Борис Євгенович бере активну участь у громадській та державній роботі, демонструючи прекрасні риси організованості, діловитості, вміння безпомилково знаходити головне й приймати правильні рішення. Його неодноразово обирали депутатом Верховних Рад СРСР і УРСР, а також керівником та членом різних державних комітетів і комісій. Він почесний член багатьох академій наук, університетів та наукових товариств; президент Міжнародної асоціації академій наук (з 1993 р.).

Якщо ж перерахувати такі загальновідомі речі, як танки, труби, мости, трубопроводи, нові матеріали та будівельні конструкції в космосі, то все це матеріальні сліди часу, який стає ерою. В даному випадку **ерою Патона**.

*Члени громадської організації
«Українське ентомологічне товариство»
зичать Борису Євгеновичу міцного
здоров'я, бадьорості, щастя,
багаторічної творчої наснаги,
величезних успіхів для блага й
процвітання нашої країни.*